

Stg. GEHEIM

~~VERTROUWELIJK~~

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 50

MAANDOVERZICHT

No. 5 1968

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S TV E R T R O U W E L I J KMaandoverzicht no.5 - 1968(Tijdvak 1-5-1968 t/m 31-5-1968)I N H O U D

	Blz.
No.916.140	
I. <u>Communisme Internationaal</u>	
Onlusten en Machtsstrijd in Polen	1
II. <u>Activiteiten van de Communistische Partij Nederland</u>	
1 Mei	13
Verzet tegen het sociaal-economisch regeringsbeleid	14
III. <u>Activiteiten van de communistische hulporganisaties</u>	
Perikles en de recente studentenactiviteiten	17
Het ANJV en het Wereldjeugdfestival	19
Nederlandse Sachsenhausen Vriendenkring	20
Conferentie over erkenning van de DDR in Helsinki	21
IV. <u>Andere groeperingen</u>	
Ontwikkelingen in de studentenwereld	23
Comité van solidariteit met Cuba	29
Internationaal anarchistisch congres	31
Vervalsing van "The Northlander"	33
<u>Agenda</u>	35

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

Onlusten en machtsstrijd in Polen

Eind januari onderbrak de Poolse censuur een reeks opvoeringen van het toneelstuk "De Voorvaderen" van de 19e eeuwse schrijver Mickiewicz wegens ongewenste bijvalsbetuigingen van het publiek bij enkele clausen van een - historisch - anti-Russische strekking. Op last van hogerhand werd ook verder in de toneelrepertoires gesneden. Het stuk "Moeilijke Tijden" rond een thema uit het begin van deze eeuw moest van titel veranderen omdat daarin een toespeeling op de huidige toestand zou kunnen worden gezien. De censurs bleken weer uitermate prikkelbaar.

Eind februari nam de Warschause sectie van de Poolse Schrijvers Unie in een bewogen vergadering een resolutie aan, waarin deze excessieve censuur scherp werd afgekeurd.

Een week later vloog de deksel van het kruitvat. Drie dagen van hevige gevechten tussen studenten en de politie in Warschau vormden de inleiding tot massale uitingen van onlustgevoelens in heel Polen. Maar de reacties van de machthebbers en de politieke verschuivingen die daarop volgden gingen in een verder anti-democratische richting. Polen was Tsjechoslowakije niet. De protestbeweging werd gesmoord. Niet de liberale en reformistische fractie sloeg haar vleugels uit over het machtscentrum - zoals in Tsjechoslowakije - maar de fractie die een hardere, orthodoxe lijn vertegenwoordigde. De afwikkeling van de moeilijkheden met de campus en de straat was onthullend voor de gedemoraliseerde toestand van het machtsapparaat.

Het spande al lang in Polen en niet alleen in de studentenwereld en in de culturele sfeer. Begin 1967 had Gomoelka beloofd dat de productie van consumptiegoederen zou worden opgevoerd en dat het distributiesysteem zou worden verbeterd. Maar 1967 was economisch een slecht jaar geworden. De prijzen vlogen harder omhoog dan de lonen - anderhalf arbeidersweekloon voor een paar schoenen - en ook tegen die prijzen was er een dagelijks tekort aan gewone dingen:

kleding, groenten en vlees. Tegen het eind van het jaar stegen de vleesprijzen nog eens met 30%, na prijsverhogingen voor kolen, gas, electriciteit, melk, vis en sigaretten. Het volk raakte in een grimmige stemming. De apparatsjiks trokken het land in om de situatie te verklaren, kennelijk met weinig succes. Gomoelka kreeg van de arbeiders van een automobielfabriek in Warschau de bitterste verwijten naar het hoofd geslingerd. De minister van defensie, Spychalski, werd honend ontvangen in een fabriek in Poznan: "Waarom rijden partijfunctionarissen van onze armoe in een Mercedes?" - "Ziet U ons dan liever in tanks?" vergiste Spychalski zich.

De officiële verklaring van de schaarste en de prijsverhogingen was "de toegenomen vraag, als gevolg van een te veel toegenomen koopkracht, als gevolg van een onbedoeld grotere absorptie van arbeiders in het productieproces". Dit betekende, dat er in het "Plan" een groter percentage werklozen was voorzien, een geringer totaal besteedbaar inkomen uit arbeid, een grotere armoede, een geringere vraag....

Uiteraard mankeerde er niets aan het "Plan". Wanneer de zaken misliepen was dat - volgens de aanhangers van de harde lijn - de schuld van de liberalen, de Joden, de incompetenten.

Het studentenoproer in maart gaf hen de gezochte gelegenheid met deze figuren af te rekenen.

De eerste reacties op de studentenonlusten

Op 8 maart kwamen 4000 studenten van de Warschause universiteit in opstand tegen de uitsluiting van twee van hun kameraden die hadden deelgenomen aan een eerdere protestactie tegen het verbod van het toneelstuk "De Voorvaderen". Zij werden echter in een algemeen gevecht met de politie verslagen. De volgende dag kregen zij steun van de studenten van de Polytechnische School. Onder de leuzen "Vrijheid", en "Leve Tsjechoslowakije" trokken zij gezamenlijk op tegen de politie die ook deze slag won. Op 11 maart brak de hel los. Tienduizenden studenten en arbeiders raakten met de militia slaags rond het standbeeld van Mickiewicz in het centrum van de stad en voor het hoofdgebouw van de Partij. Zij sloopten de gevel van een theater, barricadeerden de straten en plunderden het ministerie van cultuur.

Het gevecht liep pas af toen de duisternis inviel. Honderden rebellen werden gearresteerd.

De dag daarop bleef het in Warschau rustig, maar trokken de studenten in andere steden de straat op. Toen had het regime zijn antwoord al laten weten.

Op 8 maart schreef de Poolse pers, "dat de betreuenswaardige gebeurtenissen rond de Warschause Universiteit waren uitgelokt door kleine groepen losgeslagen en welgestelde (!) studenten met politieke ambities". Het partijblad "Trybuna Ludu" publiceerde daarop - zeer ongebruikelijk - een lange lijst met namen van de voornaamste onruststokers, onder wie de zoon van de hoofdredacteur van een Jiddisch maandblad, de zoon van de directeur-generaal van het ministerie van financiën, de zoon van een censor verbonden aan het bureau voor perscontrôle, de dochter van een voormalige voorzitter van de Warschause Raad, de dochter van een voormalige hoofdredacteur van een aantal partijbladen en zo vele anderen.

Het partijblad wees daarbij op het verbazingwekkende feit dat juist kinderen van ouders die verantwoordelijke functies bekleedden, een leidende rol hadden gespeeld in de rellen, waarbij sommige "avonturiers" zover waren gegaan dat zij de Constitutie van de Poolse Volksrepubliek in het openbaar hadden verscheurd.

Wat echter in de namenlijst het meest opviel was dat er vooral zoons en dochters van meer liberaal gezinde en Joodse functionarissen in figureerden, hetgeen er een overduidelijk teken van was dat het oproer zou worden aangegrepen als voorwendsel voor een zuivering van de partij- en staatsapparaten van bepaalde geclassificeerde groepen. Deze verwachting werd bevestigd door een aanval in het blad "Slowo Powszechne" (van de katholieke, maar aan het regime getrouwe "Pax"-groep) op de vaders van studenten-aanvoorders, die grofweg werden ingedeeld in de categorieën "zionisten, verlopen politici, reactionairen en revisionisten". Met zoveel woorden verkondigde trouwens ook de eerste secretaris van de Warschause partijafdeling, Josef Kepa, dat de zonden van de zonen op de ouders zouden worden gewroken.

De verklaring van Kepa was, afgezien van de perscommentaren, de eerste officiële reactie van de partij op de driedaagse veldslag in de Poolse hoofdstad. Weliswaar behoorde Kepa niet duidelijk tot de extreem harde groep in de CP die zich reeds opmaakte om de stemming tegen de "vaders" verder te bepalen, maar zijn verklaring

was niettemin uiterst scherp van toon. (Later stelde hij zich op het meer gematigde meerderheidsstandpunt, hetgeen grond gaf aan de speculatie, dat deze eerste reactie slechts tactisch bedoeld was om een overrompeling door de harde groep te voorkomen. Als dit het geval was, mislukte de opzet volkomen. De harde groep nam de aanval onmiddellijk over.)

De aanvoeders van de studenten, zei Kepa, waren voornamelijk van Joodse afkomst. Zij hadden, om zich op voorhand tegen represailles te dekken, pamfletten uitgedeeld, waarin zij de regering van anti-semitisme beschuldigden, maar dit zou de autoriteiten er niet van weerhouden maatregelen tegen hen te nemen. Zij hadden om Zambrowski geroepen (een voormalig lid van het politbureau en leider van een eertijds belangrijke liberale fractie in de partij, de Pulawy-groep, waarvan een groot aantal Joden deel uitmaakten). Achter de studentenbeweging stonden dan ook zulke verlopen politici als Staszewski (een voormalige eerste secretaris van de Warschause partij-afdeling en eveneens een leider van de Pulawy-groep). De autoriteiten, aldus Kepa, waren tegen deze dissidenten in het verleden veel te zachtmoedig opgetreden. Het was dan ook hoog tijd dat strengere maatregelen werden genomen.

Het politbureau-lid Gierak, evenmin als Kepa gelieerd aan de extreem harde groep, uitte zich - vermoedelijk in dezelfde tactische lijn - al even fors toen hij de aanstichters van de ongeregeldheden qualificeerde als "vuil schuim dat met de oktobergebeurtenissen in 1956 is opgespat en ons nog steeds is blijven aankleven".

Nog voordat de aanhangers van de harde lijn - geconcentreerd rond de "Partisanen" - tot de aanval overgingen waren daarmee de zondebokken voldoende geïdentificeerd. Het waren de revisionisten, de liberalen, de Joden, kortom: de "Pulawisten".

De eindeloze interne partijstrijd in de Poolse CP tussen twee dynamische uitersten, in balans gehouden door een steeds meer verstarrende meerderheidsgroep ging een nieuwe episode in.

Momenten uit de interne partijstrijd

De Poolse CP is vanaf haar heroprichting in 1942 een innerlijk sterk gedifferentieerde en verdeelde partij geweest. Reeds aan haar begin stonden twee rivaliserende groepen tegenover elkaar, de "partisanen" - de ondergrondse CP-ers in bezet Polen - en de

"moskoviëten" - Poolse communisten die met lastbrieven van Moskou vanuit de Sowjet-Unie in Polen waren gearachuteerd, of later met het Rode Leger mee kwamen.*) Beide groepen waren van een heterogene samenstelling, hetgeen waarschijnlijk een van de redenen was waarom de partij na de oorlog over langere perioden een zekere innerlijke vrede wist te bewaren en niet permanent door vijandschappen verscheurd werd. Wie in de partij solidair was met de ene of met de andere groep was vaak niet duidelijk. De loyaliteiten lagen veelal verdeeld naargelang de kwesties die zich voordeden. In beide groepen deden zich bovendien ontwikkelingen voor die hun aanhangers soms tot elkaar deden overlopen. In perioden van stabiliteit kon men van buitenaf meestal slechts raden naar de bewegingen die gaande waren. Maar op de beslissende momenten in de geschiedenis van de CP trokken de verschillende stromingen zich telkens weer samen in duidelijk te herkennen fracties met een eigen mentaliteit, eigen bedoelingen en sentimenten en eigen loyaliteiten, waarin de oorspronkelijke tegenstelling een rol bleef spelen.

Gomoelka behoorde in de oorlogsjaren met Zenon Kliszko, Marian Spychalski, Wladislaw Bienkowski en anderen tot de communisten van het thuisfront, de partisanen. De meesten van hen waren nooit in de Sowjet-Unie geweest en onderscheidden zich trouwens door een diep wantrouwen jegens Moskou na hetgeen zij vóór de oorlog uit die richting ervaren hadden. Zij waren dan ook weinig ingenomen met de zes infiltranten die Stalin hun (begin 1942) letterlijk op het dak zond met de opdracht een nieuwe partij te formeren en het commando over het Poolse communistische verzet over te nemen. Nowotko en Finder hadden de leiding over deze missie. Zij werden echter door de Gestapo uitgeschakeld, waarna Gomoelka (eind 1943) toch tot secretaris-generaal van de CP werd aangesteld. Hij ging zoveel mogelijk zijn eigen weg, legde contacten met de nationale verzetsbeweging en zocht aansluiting met illegale, burgerlijke organisaties.

*) In 1938 was de CPP door de leiding van de Comintern ontbonden. De partij was in die dagen illegaal. Haar leiders bevonden zich deels in Poolse gevangenen (Gomoelka), deels in Moskou. De laatsten werden na de opheffing van de partij geliquideerd, de eersten kwamen vrij bij de Duitse inval in Polen. Van dezen bleef een deel in Polen (de partisanen), een deel vluchtte bij de Duitse aanval op de Sowjet-Unie voor de Duitse legers uit naar Moskou (de moskoviëten).

Een nieuwe afgezant uit Moskou, Bierut, die de Moskouse vleugel van de Poolse CP vertegenwoordigde (met Berman, Ochab, Zambrowski, Minc, Zawadski, Jedrichowski en anderen) hield deze ontwikkeling echter tegen.

Conflicten met de nationale verzetsbeweging liepen uit op een regelrechte vijandschap toen in juli 1944 onder bescherming van het Rode Leger te Lublin het Poolse Nationale Bevrijdings Comité werd opgericht waarin "partisanen" en "moskoviëten" overigens gelijkkelijk participeerden. De door de Russen toegelaten nederlaag van de verzetsbeweging tijdens de opstand van Warschau (augustus 1944) betekende het einde van Gomoelka's illusies over samenwerking met het nationale verzet, maar doordrenkte vele "partisanen", thuiscommunisten, tegelijkertijd en voor goed van een diepe afschuw van de Russen.

Een aantal jaren, van 1945 tot 1949, wisten de partisanen (met Gomoelka) en de moskoviëten (met Berman) een zekere modus van samenwerking te vinden, niet in het minst dank zij Bierut, die een verzoenende tussenpositie innam. Het conflict tussen Stalin en Tito (1948), de uitstoting van Joegoslavië uit het communistische blok en de daarop volgende Titoïstenjacht werden evenwel ook Gomoelka noodlottig.

Door de moskoviëten aangewezen als de Poolse Titoïst werd hij op beschuldiging van "rechts-nationalisme" (een verwijzing ook naar zijn oorlogsverleden) uit de partij gezet en gearresteerd (1949) samen met zijn voornaamste partisaanse medestanders Kliszko, Spsychalski en Bienkowski. De moskoviëten hielden de partij in handen tot het getij zich in oktober 1956 tegen hen zou keren. Zij vertegenwoordigden echter in bepaalde opzichten een minder hard stalinisme dan hun collega's in verschillende andere socialistische landen. De scherpe scheidslijn tussen de fracties van de partisanen en de moskoviëten was reeds verflauwd. Vele moskoviëten hadden in meer of minder vergaande mate het nationalisme van de partisanen overgenomen zoals sommige partisanen zich ook hadden geconformeerd aan de hardere lijn van de moskoviëten. Zowel onder de moskoviëten als onder partisanen had Gomoelka dan ook in de jaren van zijn gevangenschap sympathisanten.

In de tweedeling van de partij-activisten die tegen 1956 gestalte begon te krijgen in de zogenaamde Pulawy-groep, voornamelijk van revisionisten en liberalen, tegenover de Natolin-groep van conservatieve stalinisten liepen de oorspronkelijke tegenstellingen gedeeltelijk door elkaar. De Pulawy-groep absorbeerde grote aantallen Joden, óók moskoviëten. In de Natolin-groep huisden stalinistische moskoviëten

naast partisanen die weliswaar een nationale maar toch harde lijn voorstonden. Het waren de partisanen onder de Natolinisten, maar vooral de Pulawisten die in oktober 1956 Gomoelka's terugkeer bewerkten. Gomoelka vestigde zijn regime voornamelijk op de revisionistische, liberale Pulawy-groep die immers het politieke getij in Polen mee had, en nam wraak op de stalinistische moskoviëten, waarvan er verschillenden (onder wie Berman) voorgoed van het politieke toneel verdwenen. Maar hij ging zoals vóór zijn gevangenschap zijn eigen weg. Hij was realist genoeg om te beseffen, dat een Poolse vorm van nationaal communisme slechts kon bestaan bij de gratie van Moskou. Hij hield zich angstvallig op de middenweg tussen revisionisme en dogmatisme. Toen de Pulawisten begonnen te beseffen, dat Gomoelka geenszins een van de hunnen was en gekant tegen hun meer extreem revisionisme, keerden zij zich tegen hem (1957). Maar daarna liep hij ook niet met de Natolinisten weg, al had hij in toenemende mate hun steun nodig. Integendeel, toen zij hem te machtig werden brak hij ook hun fractie af (1958). Zijn streven bleek er op gericht te zijn, een zo hecht mogelijk meerderheidsblok te formeren, waarin ook ruimte zou zijn voor de minder extreme figuren van zowel de linkse als de rechtse fracties, waardoor de stabiliteit van de partij gewaarborgd zou zijn.

Een aantal jaren manoeuvreerde hij aldus niet zonder succes, waarbij het hem zeer van pas kwam, dat de Pulawisten zich met een reeks tactische blunders compromitteerden. Vanaf 1962 evenwel raakte het evenwicht weer verstoord door de opkomst van een nieuwe fractie van een weliswaar gemengde samenstelling, maar waarvan een belangrijke groep al dan niet via de Natolinisten afkomstig was van de oude partisanen-fractie. Ze werd dan ook weer met deze laatste naam aangeduid. Generaal Moczar, een verzetsheld van de "thuiscommunisten" was er de voorman van.

In 1962 begonnen de partisanen een grootscheepse propaganda-campagne met de publicatie van tientallen boeken over de strijd van de "thuiscommunisten" tegen de Duitse bezetters. Titels als "De partisanen marcheren", "Herinneringen van een partisaan" en "Met de partisanen op weg" lieten aan duidelijkheid niet te wensen over. Generaal Moczar wist door te zetten, dat zijn verzetsmemoires verplichte school-literatuur werden. In oktober 1964 sloeg hij bovendien een grote slag toen hij gekozen werd tot voorzitter van de tweehonderdduizend leden tellende bond van oudstrijders en verzetsmensen (in het Pools afgekort

de ZBoWiD) waarmee hij voor zijn fractie een basis vond in een massa-organisatie van communisten en niet-communisten. In november van dat jaar werd hij bovendien benoemd tot minister van binnenlandse zaken. Van toen af waren de partisanen inderdaad op mars, naar de macht. Zij wekten zelfs soms de indruk, dat zij een uitgewerkt politiek alternatief beoogden te creëren naast en tegen de CP. En Gomoelka gaf hen bewegingsvrijheid omdat hij hen juist weer nodig had tegen de revisio-nisten en de liberalen.

Het program van Moczars partisanenfractie was nationalistisch, met anti-Russische, maar ook met sterk anti-Duitse trekken. (In het conflict tussen de Kerk en de Staat kozen Moczar, de ZBoWiD en de Pax-groep partij tegen de Kerk vanwege het "vredesaanbod" van de Poolse bisschoppen aan de Westduitse clerus. *)

De partisanenfractie verheimelijkte ook haar anti-Joodse instel-ling niet. Met haar harde, orthodox-communistische lijn bracht haar dit in een open conflict met al die groeperingen die zich vroeger in en rond de Pulawy-fractie verzameld hadden en zich nu manifesteerden in de liberale beweging waarvan de rebellerende schrijvers en studenten de meest actieve exponenten vormden.

Crisis in de leiding van de Poolse CP

Moczars partisanen vormen dus duidelijk de meest extreme fractie van de harde groep binnen het machtsapparaat. Als een aan hen gelieerde fractie wordt de apparaat-groep van CC-secretaris Strzelecki beschouwd (Strzelecki is belast met de organisatie van het partij kader). Afgezien van het feit, dat deze groep meer conservatief is ingesteld - in tegen-stelling tot de meer dynamische partisanenfractie, staat ze de groep van Moczar inderdaad zeer na, zowel in haar streven naar het herstel

*) "Pax", opgezet als politiek-kerkelijk partij-instrument tegen de Poolse clericale establishment (Piasecki, haar oprichter en huidige leider, ontsnapte in 1944 als gevangene van de Russen aan executie door de KGB zijn diensten aan te bieden), heeft in politieke zaken altijd de harde communistische lijn gevolgd, zulks in tegenstelling tot de onafhankelijke liberaal-katholieke ZNAK-groep die er dan ook recentelijk van beschuldigd is "zich te hebben verbonden met de pro-Israëliëse Joden en revisionisten".

van een dogmatische orthodoxie als in haar vijandschap jegens de voormalige Fulawisten, liberale intellectuelen, Joden en Westers-gezinden. Ook Gomoelka's meerderheidsgroep echter demonstreert grotere sympathie voor deze harde groepen dan voor de revisionisten. Hun doelstellingen liggen in hetzelfde vlak, al stellen de aanhangers van Gomoelka zich taktisch gematigder op.

Niettemin, het is duidelijk dat Gomoelka nimmer zal kunnen tolereren dat Moczar en Strzelecki hem de macht uit handen nemen. Vandaar zijn pogingen hun aanvallen op de revisionistische en liberale vleugel af te remmen en hun extreme politieke formules te corrigeren.

Op 19 maart, toen de perscampagne tegen liberalen en de Joden al een week op volle toeren had gedraaid en ook Kepa en Gierak hun dubieuze verklaringen hadden afgelegd, verscheen Gomoelka voor de televisie met een rede waarin hij wel de studentenleiders en de intellectuelen scherp becritiseerde, maar verder trachtte de aandacht af te leiden van "verlopen politici" binnen de partij naar "reactionairen" in het algemeen buiten de partij en waarin hij bovendien de anti-Joodse hetze mitigeerde door er op te wijzen dat er ook vaderlandgetrouwe Joden waren die geen enkele blaam trof, en dat het verschil tussen anti-zionisme en anti-semitisme niet uit het oog moest worden verloren. Bleek uit zijn rede, dat hij geen ongecontroleerde partijstrijd en geen wilde zuiveringen wenste, even duidelijk gaf hij toe dat de campagne tegen liberale intellectuelen, studenten, zionisten en Joden-met-sympathie-voor-Israël moest worden voortgezet. Maar in plaats van matiging van de hetze bereikte hij daarmee eigenlijk dat de campagne nog met grotere hevigheid werd voortgezet.

Het Gomoelka-blok stelde zich zwak op. Pas op 10 april hield de medestander van de partijleider, premier Cyrankiewicz, een toespraak tot de volksvertegenwoordiging (de obligate "regeringsverklaring" als tegenhanger van Gomoelka's "Partijverklaring"), waarin hij eveneens aan de rede appelleerde maar in feite de sentimenten verder prikkelde. De regering, zei hij, zou systematisch al haar organen zuiveren van alle inefficiënte, onbetrouwbare en buitenlandse (dus cosmopolitische en zionistische) figuren en klieken, en van alle ziellose bureaucraten. Evenwel zou elk geval diepgaand worden onderzocht en zou elke maatregel volledig moeten worden gemotiveerd. Evenals Gomoelka drong hij aan op een genuanceerde benadering van het zionisme. Weliswaar eiste hij dat alle Poolse Joden in openbare functies een loyaliteitsverklaring zou-

den afgeven, maar gaf daarbij te kennen dat disloyaliteit niet a-priori moest worden aangenomen.

Evenals Kliszko, die na hem sprak en zich overigens scherper anti-Joods uitliet, verdedigde hij de politieke lijn van het Gomoelka-regime tegen de aanvallen in de pers. Beiden gaven toe, dat er op economisch gebied fouten waren gemaakt, en dat het bureaucratische apparaat diende te worden gereorganiseerd, maar met demagogie van onderop, zo constateerden zij, was de publieke zaak niet gebaat.

De leider van de partisanenfractie Moczar had zich intussen zoveel mogelijk achter de schermen opgesteld en kwam pas voor het voetlicht vlak vóór de vergadering van de volksvertegenwoordiging, waarin premier Cyrankiewicz zijn visie uiteen zette. Toen het studentenoproer was neergeslagen trachtte hij voor de televisie aannemelijk te maken dat niet hij verantwoordelijk was voor de gewelddaden die hadden plaatsgevonden (als minister van binnenlandse zaken was hij dat wel!) en dat hij integendeel gepoogd had "in uiterst openhartige en hartelijke gesprekken" met de studentenleiders tot een oplossing van hun kwesties te komen. (Dit paste kennelijk in zijn streven zijn aanhang onder het publiek uit te breiden.) Enkele dagen later gaf hij vervolgens een belangrijke verklaring uit, waarin hij preciseerde welke positie hij innam in de machts crisis. Hij haalde uit naar de oude "moskoviëten" van de groep Berman die hij kwalificeerde als "politici in officiersuniform" en bespeelde de patriottische sentimenten van zijn gehoor door herinneringen op te halen aan de verzetsdaden van de partisanen tegen de Duitse bezetters en de heldhaftige strijd van het Poolse leger (in 1945 een half miljoen man sterk) in de slag om Berlijn. Hij liet er geen twijfel over bestaan dat hij de huidige partijstrijd zag als een vervolg - en het einde - van de oude controverse tussen de "partisanen" en de "moskoviëten".

Ongeveer tezelfdertijd gaven ook Strzelecki en andere voorstanders van een harde politiek verklaringen af, waarin zij een diepgaande zuivering van het partij- en staatsapparaat eisten. *)

*) Aan deze zuivering waren reeds vele tientallen hooggeplaatste functionarissen, professoren en kunstenaars - velen van Joodse afkomst - ten offer gevallen. Er waren daarbij echter (nog) geen topfiguren in het partijapparaat betrokken.

In de tweede helft van april en in mei spitste de machtsstrijd zich verder toe, toen de Gomoelka-groep - met de steun van Moskou in de rug - heftiger van zich af begon te slaan en Moczar zich duidelijker bloot gaf als Gomoelka's rivaal.

Voor de Gomoelka-groep sprak (op 17 april) de Warschause partijsecretaris Kepa, die terugkwam van zijn geharnaste verklaring van 11 maart en de gematigde lijn van Gomoelka (19 maart) overnam. Hij stelde vast, dat de anti-zionistische campagne uit de hand was gelopen en ontaard was in een smerige hetze ook tegen onschuldigen. Hij had het daarbij over "een politieke tegenstander" (Moczar) die langs de weg van sociale demagogie en door misbruik te maken van de juiste politieke en ideologische strijd tegen het zionisme, doeleinden nastreefde die in strijd waren met de standpunten van de partij. Hij waarschuwde in dat verband tegen elke inbreuk op het democratisch centralisme en tegen elke aantasting van het gezag van de partijleiding, van het centraal comité en het politbureau - derhalve tegen Moczars pogingen tot fractievorming in de lagere afdelingen van de partij.

Moczar vocht intussen door via de door hem gecontroleerde pers en openlijke kritiek op het regime van Gomoelka, waarbij hij vooral fulmineerde tegen het internationale zionisme, tegen het "duivels verbond" tussen de Bondsrepubliek Duitsland en Israël en tegen vijanden in eigen huis. Er kwam hem geen enkel goed woord voor de partijleiding of voor Gomoelka zelf meer over de lippen.

Besluit

Na drie maanden interne partijstrijd (eind mei) moet worden geconcludeerd, dat het bewind van Gomoelka in een uiterst labiele situatie is geraakt. De vertegenwoordigers van de gematigde meerderheid bezetten nog steeds de voornaamste sleutelposities in de regering en de partij, maar zijn kennelijk onmachtig zich tegen de aanvallen van de partizanen en hun verbonden ~~en~~ te verdedigen. Hun pakt met de duivel (Moczar) tegen de liberale intellectuelen, de revisionisten en de Joden is hun duur te staan gekomen. Het initiatief is hen uit handen genomen. Moczar heeft zich openlijk tegen henzelf gekeerd in een poging de macht over te nemen. Of het daarbij van veel betekenis is dat de partisaan een functie in het topapparaat van de partij mist - weliswaar is zijn bondgenoot Strzelecki lid van het partijsecretariaat, maar zelf is hij slechts lid van het Centraal Comité - zal nog

moeten blijken. Als minister van binnenlandse zaken beschikt hij in elk geval over het politie-apparaat en voorts heeft hij een niet onbetekenende massa-aanhang in de ZBoWiD. Wanneer hij de nationalistische (anti-Duitse, anti-Russische en anti-Joodse) sentimenten handig genoeg bespeelt zal hij het nog ver kunnen brengen.

Maar er is geen uitzicht op, dat hij Polen uit het moeras zal kunnen halen. Integendeel, zijn ideeën gaan in de richting van een straffer regime, dat het sociale en economische experiment in een meer liberale richting geen kans zal geven en de culturele vrijheden verder zal beknotten. Polen wacht nog op iemand anders dan Gomoelka of Moczar, iemand die de wacht van de versleten Gomoelka kan overnemen en Moczar kan tegenhouden, die in staat zal zijn een nieuw blok te vormen uit dynamische figuren van het huidige midden en de liberale vleugel die nu verpletterd dreigt te worden.

Hij schijnt er nog niet te zijn.

H O O F D S T U K I I

DE ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

1 Mei

"Eenheid voor democratie, hoger loon en volledige werkgelegenheid"; "Voor verkorting van de werktijd"; "Tegen aantasting van het kiesstelsel" - dat waren de voornaamste leuzen, in het teken waarvan de CPN dit jaar "de eerste mei vierde". Met name de eerste leuze werd in het CPN-propagandablad "De Rode Amsterdammer" (dat in een oplage van 80.000 exemplaren vóór de 1e mei werd verspreid) door Paul de Groot uitgewerkt. Onder de kop "Arbeiders, verenigt U" beschrijft het ere-partijbestuurslid de "gestadige achteruitgang van de Partij van de Arbeid", die hij toeschrijft aan het feit dat "de sociaaldemocratie" haar heil verwachtte van NAVO, EEG en Amerika. Nu blijkt dat de PvdA-leiding op het verkeerde paard heeft gewed, gaat die leiding "de weg van kwaad tot erger" op door een "linkse concentratie" met D'66, de PPR (Bogaers) en de PSP te ambiëren, wat voor De Groot betekent "eenheid met de ondernemers". Nodig is volgens De Groot echter een "concentratie van de arbeidersklasse en allen die daar wegens hun sociale positie toe behoren". Dat betekent in de visie van De Groot dat de PvdA naar links zal moeten, "naar vereniging van de arbeiders, op grondslag van de klassenstrijd, bij definitieve verwerping van het reformisme".

Ook partijvoorzitter Henk Hoekstra beklemtoonde in zijn 1 mei-rede in de nieuwe RAI de noodzaak van eenheid in de arbeidersbeweging en met name in de vakbeweging. Deze eenheid beweerde hij te zien groeien "door het steeds meer samen optreden van communisten, socialisten en gelovigen". Dit is de weg die, naar de mening van de CPN-voorzitter, leiden kan tot eenheid van de vakbeweging "die het beste in het NVV gerealiseerd kan worden" en die uiteindelijk moet voeren tot "de hereniging van de arbeiderspartij".

Eerder in zijn rede had Hoekstra reeds een aanval gedaan op de huidige regeringspolitiek, toegespitst op felle kritiek op het beleid van de minister van sociale zaken, Roolvink. Hoekstra eiste dat de regering een einde maakt aan "de epidemie van bedrijfssluitingen in sommige delen van ons land", die hij een gevolg noemde van het wanbeleid van de regering en van de ondernemers. De redenering dat de arbeiders zouden

moeten kiezen tussen lage lonen en werkloosheid, noemde Hoekstra een leugen, die de regering zelf aantoonde door loonsverhoging af te wijzen en tevens werkloosheid te kweken. "De harde waarheid, dat het kapitalisme geen oplossing meer kan bieden voor de problemen van deze tijd, blijkt steeds duidelijker", aldus de voorzitter van de CPN, die tegen deze achtergrond wees op "de noodzaak van strijd voor het socialisme in ons land", een socialisme dat hij "een zaak van de arbeidersklasse, maar ook van de middenstand en de boeren, van de intellectuelen en de wetenschappelijke bedrijfskaders" noemde.

Sprekend over de internationale communistische beweging, wees Hoekstra op de noodzaak met alle kracht het revisionisme binnen de communistische wereldbeweging te bestrijden, "dat zijn inspiratiebron vindt bij de huidige leiders van de Sowjet-Unie" en dat "al jarenlang een smet op het communisme werpt". Met voldoening constateerde Hoekstra dat de tijd van "schijnconferenties zoals in Boedapest" voorbij is. Daar tegenover stelde hij dat, naar de mening van de CPN, de tijd gunstig is voor "een nieuw initiatief voor een nieuwe eenheid, d.w.z. van een marxistisch-leninistische eenheid van optreden tegen het imperialisme".

Behalve in Amsterdam belegde de CPN 1 mei-bijeenkomsten in diverse plaatsen in ons land, waar als sprekers o.m. Marcus Bakker (Rotterdam), Joop Wolff (Den Haag), Ab van Turnhout (Utrecht), Jaap Wolff (Zaandam) en W. Kremer (Deventer) optraden.

Ter gelegenheid van de eerste mei ontving "De Waarheid" een begroetingstelegram van "Scinteia", het dagblad van de Roemeense CP. Hierin sprak dit blad zijn beste wensen uit voor nieuwe successen van "De Waarheid".

Verzet tegen het sociaal-economisch beleid van de regering

De aanvallen van de CPN tegen het beleid van de regering in de sociaal-economische sector, richtten zich voor een niet gering deel op de president van de Nederlandse Bank, dr. J. Zijlstra. Achter de loonnota van de minister van sociale zaken, Roolvink, zag "De Waarheid" de hand van Zijlstra, die in zijn jaarverslag "de werkers sommeerde" hun looneisen en bestedingen te matigen. Voor het communistische dagblad was het een duidelijke zaak dat het Kabinet "maar al te gretig bereid" was Zijlstra's adviezen op te volgen. "Maar", zo dreigde "De Waarheid",

"de kruik gaat zo lang te water tot hij breekt. Er is geen enkele reden om voor chantagemiddelen van bankpresidenten en rechtse ministers terug te wijken. Integendeel, alle voorwaarden en alle krachten zijn aanwezig om hen hun plannen tot matiging van de lonen, het beperken van de bestedingen en het afkeuren van overeengekomen werktijdverkortingen te doen inslikken". Het mag dan ook niet verwonderen, dat de CPN opriep tot massale deelname aan de demonstratie van de grote vakcentrales (op 25 mei j.l.), tegen het voorstel van minister Roolvink volgend jaar de CAO's met een half jaar te verlengen en op deze wijze een loonstop in te voeren.

In haar onverzoenlijke houding tegenover de regering voelde de CPN zich geruggesteund door de gebeurtenissen in het buitenland. Uit de demonstraties in West-Duitsland tegen de "Notstandsgesetze", maar vooral uit de in omvang en intensiteit toenemende demonstraties en stakingen in Frankrijk, kunnen, aldus "De Waarheid", "alle vooruitstrevende mensen, ook in ons land, kracht en inspiratie putten".

Zo sterk identificeerde zich de CPN met het revolutionaire gebeuren in Frankrijk, dat "De Waarheid", op duidelijk geïrriteerde toon, melding maakte van het feit dat haar "zusterpartij", de PCF, zich (althans aanvankelijk) distancieerde van de oproerige studenten. (Zoals bekend tracht de CPN, zij het nog voorzichtig, een toenadering tot stand te brengen tot de "linkse" studenten in Nederland.) Geen wonder dan ook, dat het blad in een hooggestemd commentaar het feit begroette, dat de Franse communisten in de PCF en vooral in de CGT besloten van de wanordelijke situatie gebruik te maken om hun eigen verlangens op straat te brengen. Met de staking van miljoenen Fransen bewees, aldus "De Waarheid", "de arbeidersklasse van Frankrijk haar grote politieke rijpheid". Ook "het Franse intellect, als deel van de werkende bevolking en tot in alle vezels daarmee verbonden" kreeg van het blad een pluim voor de "geestelijke en daadwerkelijke stoutmoedigheid" die het aan de dag legde.

Paul de Groot deed e.e.a. in een artikel "Vive la France" nog eens dunnetjes over, waarbij ook hij nadrukkelijk wees op het inspirerend voorbeeld van "het universitaire intellect". De Groot concludeerde, dat uit de gebeurtenissen in Frankrijk twee gewichtige lessen getrokken kunnen worden. In de eerste plaats dat "de eenheid van alle democraten" ook voor Nederland een noodzaak is. Vervolgens (en de dreigende toon is onmiskenbaar) wees De Groot op "de waarschuwing aan de reactie die uit

Frankrijk opklinkt". In een waarlijk dramatische stijl riep hij die "reactie" toe:

"Vertrouw niet op de almacht van Uw geweldorganisatie. Laat af van Uw pogingen om een sluipend fascisme in te voeren. Poog niet de arbeider, de boer, de student en de leraar of ambtenaar te kort te doen, de consument en de belastingbetaler te brandschatten, en intussen de winst van het grootkapitaal tot in het fabelachtige op te voeren. Want aan alle mooie dingen komt een eind. Frankrijk bewijst het".

HOOFDSTUK III

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

Perikles en de recente studentenactiviteiten

Goeds reeds enige maanden geleden bleek (zie M.O. 3-1968), hebben de communisten, sinds de voor de Studentenvakbeweging (SVB) zo gunstige uitslag van de grondraadsverkiezingen in februari 1968, hun afwijzende houding ten aanzien van de zgn. Kritische Universiteit - zij het om opportunistische redenen - laten varen. Dit ondanks hun beduchtheid voor een toenemende invloed van links-socialistische en anarchistische jongeren daarin. De gebeurtenissen van de laatste weken in de studentenwereld (zie Hoofdstuk IV) hebben laten zien, dat de communisten op de ingeslagen weg voortgaan en pogingen ondernemen om temidden van dit radicalisme een eigen geluid te laten horen.

Dat bleek allereerst uit de op 8 mei j.l. in Amsterdam gehouden demonstratie van de communistisch georiënteerde studentenvereniging "Perikles" en het Algemeen Nederlands Jeugdverbond (ANJV). Daarbij werden leuzen gehanteerd als "Solidair met de Franse studentenacties" en "Weg met het gaullisme". Vervolgens organiseerde Perikles op 17 mei, eveneens in de hoofdstad, een vergadering over de studentenacties in West-Duitsland en Frankrijk. Behalve enige communistische sprekers, zoals André Roelofs (tijdelijk verslaggever van "De Waarheid" in Parijs), de student Rudi v.d.Velde en enige links-socialistische studenten (Ton Regtien en Jan Blok), hadden de Periklieten ook een bestuurslid van de Socialistische Duitse Studentenbond (SDS) - Wolfgang Lefèvre - als spreker uitgenodigd. Lefèvre is - naast Rudi Dutschke - leider van de SDS.

Wat de communisten mogelijk niet geweten hebben is, dat Lefèvre behoort tot de radicale, anarchistische vleugel van de SDS. Naar verluidt zou hij bovendien over goede relaties met Oostduitse communisten beschikken.*) Zouden de Periklieten daarvan op de hoogte geweest zijn,

*) Opm.: Uit deze relaties mag overigens in geen geval worden afgeleid dat de huidige activiteiten van links-radicalen jongeren in West-Europa op instigatie van Oosteuropese communisten zouden plaatsvinden. Wel kan worden aangenomen dat zij de ontwikkelingen van de laatste maanden met belangstelling volgen en eventueel niet zullen nalaten een en ander ten eigen nutte aan te wenden.

dan zouden zij wellicht nagelaten hebben om hem uit te nodigen. De CPN maakt er immers geen geheim van dat zij weinig op heeft met de Oostduitse communistische partij.

Het nieuwe "standpunt" van de communisten blijkt ook uit een recente circulaire van Perikles aan haar leden. Daarin wordt gezegd, dat bij de activiteiten van de laatste dagen in het buitenland, de studenten dikwijls een katalyserende rol vervullen. Vervolgens wordt aangekondigd, dat in Nederland de komende tijd grootscheepse acties zullen plaatsvinden en dat de SVB een aantal massa-debatten voorbereidt. Na herinnerd te hebben aan de meeting van de bonafide vakbonden op 25 mei j.l. in Utrecht, wordt gesteld, dat het voor Perikles van het grootste belang is de arbeidersbeweging zo veel mogelijk te ondersteunen.

Dit laatste komt ook tot uiting in het verschijnen van een discussiekrant, die het CPN-orgaan voor studenten en intellectuelen - "Kontrast" - in samenwerking met Perikles is gaan uitgeven. In het eerste nummer van dit orgaan komt "de gezamenlijke strijd van studenten en arbeiders tegen de concerns" aan de orde. Medegedeeld wordt voorts, dat discussie-bijdragen daarover of over andere politieke onderwerpen voor een van de volgende nummers, kunnen worden overhandigd aan de colporteurs of opgestuurd kunnen worden aan de redactie. Deze wordt gevormd door de communisten André de Leeuw, Rob Milikowski (voorzitter Perikles) en Rudi van der Velde.

De communistische studenten weten zich in hun streven geruggesteund door de partij en haar dagblad "De Waarheid". Opmerkelijk groot is de aandacht, die deze krant de laatste weken besteedde aan de studentenacties in West-Europa. Naar Frankrijk zonden zij zelfs een speciale verslaggever, André Roelofs.

In een hoofdartikel in het partijdagblad van 14 mei j.l. wordt ten aanzien van de gebeurtenissen in Frankrijk gesteld, dat daarbij vooral de jonge generatie een zeer moedige en van veel inzicht getuigende rol speelt en sterk op de voorgrond treedt. Dit is volgens "De Waarheid" geen zwakke, maar een van de uitgesproken sterke kanten van de nieuwe ontwikkeling. Het artikel concludeert, dat alle vooruitstrevende mensen - ook in ons land - daaruit kracht en inspiratie kunnen putten. Jaap Wolff, redacteur van "Politiek en Cultuur", kwam in een radio-uitzending van de CPN op 14 mei eveneens tot die conclusie. Hij wees er op, dat de revolutionaire inhoud van het marxisme van groot belang is en dat arbeiders, zowel als studenten, de negers in Amerika zowel als de gueril-

lastrijders in Vietnam of Latijns-Amerika, er voortdurend inspiratie uit putten.

Stellingname van het ANJV t.a.v. het Wereldjeugdfestival

De prognose, dat deelname van het ANJV aan het van 28 juli tot 6 augustus 1968 in Sofia te houden IXe Wereldjeugdfestival uitgesloten werd geacht (zie MO no.3-1968) wordt bevestigd door een artikel van de hand van ANJV-secretaresse Leni Schmidt, verschenen in het april/mei-nummer van het ANJV-orgaan "Jeugd".

Zij stelt daarin o.m., dat meningsverschillen, die zich binnen de internationale communistische beweging afspelen, ook doorwerken in de WFDJ en daar hun uitwerking niet hebben gemist: contacten tussen een aantal daarbij aangesloten jeugdorganisaties werden erdoor verbroken of verslechterd. Dat dit - voor wat het ANJV betreft - de schuld is van de slechte verhouding tussen de CPN en de CPSU wordt in dit verband uiteraard niet vermeld.

Voorts zegt de scribente, dat de politieke lijn, die het bureau van de WFDJ op dit ogenblik volgt en in haar activiteiten doortrekt, er enerzijds een is van een volledig nalopen van een aantal Oosteuro-pese jeugdorganisaties en anderzijds van het "lak" hebben aan grote delen van de jeugd in de wereld. Niet alleen veroordeelt zij de houding van het Internationaal Voorbereidings Komitee (IVK) en van het festivalcomité van Algiers vanwege de uitsluiting van Israël van deelneming aan het in 1965 in Algiers voorziene, maar niet gehouden festival, doch tevens hekelt zij die instanties, omdat het hun volkomen koud liet, dat de arbeidersjeugd uit de kapitalistische landen, die met veel moeite en hard werken het deelnamegeld bij elkaar had gespaard, een belangrijk deel daarvan in het water zag vallen. Financiële schadevergoeding werd niet eens overwogen.

Ook memoreert Leni Schmidt het feit, dat het hoogtepunt op voorgaande festivals voor de Nederlandse delegatie en het ANJV altijd de ontmoeting met de Indonesische jeugd (de Pemuda Rakjat) was; daar werd de onverbreekelijke solidariteit tussen Nederlandse en Indonesische jongeren in de strijd tegen het Nederlandse kolonialisme beklonken.

N.a.v. het vermoorden van duizenden communisten en leden van de Pemuda Rakjat "tijdens de door buitenlandse imperialisten geïnspireerde fascistische machtsgreep van de Indonesische generaalskliek", achtte de ANJV-leiding een nieuwe solidariteitsbetuiging dringend noodzakelijk. Daarom vroeg het ANJV in een brief aan het IVK, of voor leden van de Pemuda Rakjat de mogelijkheid geschapen kon worden om op het komende festival aanwezig te zijn. Deze vraag werd door het IVK niet beantwoord. Hoewel solidariteit een bestanddeel is van de hoofdleuze van het festival, wordt daar aardig de hand mee gelicht - aldus de schrijfster - want solidariteit met de Indonesische jeugd komt in het aangenomen internationale festivalprogramma, zelfs op de "internationale solidariteitsdag", niet voor. Ook aan solidariteit met het voor zijn vrijheid vechtende Griekse volk wordt trouwens nauwelijks aandacht geschonken.

Zij eindigt haar betoog dan ook met de vraag, of dit op losse schroeven staande festival in Sofia ooit nog wat kan worden: "het is niet iets om hard voor in je handen te klappen".

Nederlandse Sachsenhausen Vriendenkring

Op 26 mei 1968 is, in het Maagdenhuis van de Universiteit van Amsterdam, door de Leidse hoogleraar Mr. W.H. Nagel (als schrijver bekend onder het pseudoniem J.B. Charles) een nieuwe anti-fascistische tentoonstelling geopend van de Nederlandse Sachsenhausen Vriendenkring.

Enkele jaren geleden kreeg de Sachsenhausen Vriendenkring - een geslaagd mantelcomité van Verenigd Verzet 1940-1945 - veel publiciteit met een soortgelijke antifascistische tentoonstelling, die, oorspronkelijk onder de naam "Onderdrukking en verzet" en later onder de titel "Homo Homini Lupus", in verschillende steden van ons land viel te bezichtigen. De organisatoren maakten destijds handig gebruik van de omstandigheid, dat de expositie onder meer materiaal omvatte, ter beschikking gesteld door het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie; zij maakten ook steeds bekend, dat een en ander werd georganiseerd "met medewerking van" het Rijksinstituut. "Homo homini lupus" werd destijds, net als de nieuwe tentoonstelling, voor het eerst vertoond in het Amsterdamse Maagdenhuis.

De nieuwe expositie omvat, naast een gedeelte van het oude mate-

riaal over onderdrukking en verzet tijdens de oorlog, materiaal over naoorlogse verschijnselen van onderdrukking en fascisme. Hieronder zijn onder meer gerangschikt: de oorlog in Vietnam, rassisme in Zuid-Afrika, de Verenigde Staten, Engeland en Rhodesië, fascisme in Spanje, Portugal en Griekenland, kolonialisme in Angola en Zuid-Amerika, revanchisme en herleving van fascisme in de Bondsrepubliek Duitsland, hongersnood in Azië, ontbeenting in het Midden-Oosten en - een novum voor een mantelcomité van Verenigd Verzet! - dictatoriale verschijnselen in Oost-Europa.

Het hanteren van het begrip "dictatoriaal" ten aanzien van Oost-Europa is wel een forse schrede verder op de weg, die de leiding van Verenigd Verzet 1940-1945 in november 1967 insloeg, toen zij - in gehoorzaamheid aan de "autonome" CPN - in haar verenigingsorgaan "De stem van het verzet" stelling nam tegen buitenlandse, in het bijzonder Oostduitse, pogingen tot inmenging in zaken van de Nederlandse verzetsbeweging.

Op de dag voorafgaande aan de opening van de nieuwe tentoonstelling, kwamen leden van de Nederlandse Sachsenhausen Vriendenkring in Amsterdam bijeen ter gelegenheid van hun jaarlijkse reünie.

Conferentie over erkenning van de DDR in Helsinki

Op 8 en 9 juni a.s. wordt in Helsinki een internationale conferentie gehouden over het thema "De erkenning van de DDR in relatie tot de Europese veiligheid". De voorzitter van de Zweedse Rijksdag zal deze presideren. Verwacht worden ongeveer 150 parlementariërs en andere vooraanstaande personen uit alle Europese landen.

Het begin december 1967 gevormde internationale voorbereidingscomité (onder leiding van de Zweedse parlementariër Stellan Arvidson) stelt in zijn uitnodigingsschrijven, dat het van belang is, dat vooraanstaande politici uit alle Europese landen van gedachten wisselen over de betekenis voor de Europese veiligheid van de erkenning van de DDR en van de normalisering van de betrekkingen met de Bondsrepubliek, alsmede over de mogelijkheden voor snelle verwezenlijking van dit doel. Hoewel de ware initiatiefnemers zich aanvankelijk op de achtergrond wisten te houden, kwamen er steeds meer feiten in de openbaarheid, die wezen in de richting van de Oostduitse "Liga für Völkerfreundschaft" als motor van de onderneming. Prof. Geerds, voorzitter van de Oostduitse "Deutsch-Nordische Gesellschaft" stelde later zelfs expliciet, dat zijn vereniging de conferentie organiseerde in samenwerking met deze Liga.

De Liga für Völkerfreundschaft is een overkoepelende organisatie voor de diverse bilaterale vriendschapsverenigingen van de DDR met het buitenland en heeft een belangrijke taak in het kader van de op het Westen gerichte Oostduitse politieke beïnvloeding en propaganda. Een bevestiging van de rol van de Liga werd onlangs verkregen, toen bekend werd, dat naast het Oostduitse parlements lid Rudolf Agsten (voorzitter van de ideologische commissie van de Liberal-Demokratische Partei), de president en de plv. secretaris-generaal van de Liga zitting hebben in het genoemde voorbereidingscomité: respectievelijk Dr. Paul Wandel en mej. I. Kunz. De eerstgenoemde is een vooraanstaand communist, die na 1945 verschillende hoge partij- en overheidsfuncties bekleedde. Voor de oorlog verbleef hij o.a. 10 jaar in de Sowjet-Unie, waar hij lid was van de CPSU.

Van Nederlandse zijde wordt deelneming aan de conferentie verwacht van politici en/of journalisten uit kringen van D'66, PSP en Nieuw Links/PvdA.

H O O F D S T U K I V

ANDERE GROEPERINGS

Ontwikkelingen in de studentenwereld

Achtergronden

Het studentenradicalisme, zoals dat zich, in navolging van West-Duitsland en Frankrijk, ook in Nederland sedert enige maanden manifesteert, kenmerkt zich - behalve door zijn revolutionair-anarchistische methodiek - voornamelijk hierdoor, dat het zich niet bepaalt tot het eisen van structurele verbeteringen op het gebied van het hoger onderwijs, maar dat het de fouten in de bestaande constellatie toeschrijft aan het karakter van de zgn. laat-kapitalistische maatschappij en dat het zich derhalve ook tegen deze maatschappij, tegen de gevestigde orde - de "establishment" - keert.

Deze gedachte vindt men ook terug in de SVB-conceptie van de "Kritische Universiteit", die - zoals Paul Brill het in het blad "Demokrater" uitdrukte - "permanente maatschappijkritiek" binnen de Universiteit wil brengen.

De situatie in de ons omringende landen, maar ook die in Nederland, heeft overigens duidelijk gemaakt, dat de meeste studenten weliswaar - doorgaans vage - gevoelens van onbehagen hebben over de gang van zaken bij de universitaire opleiding, maar dat algemene maatschappijkritiek - laat staan een politiek alternatief voor de bestaande maatschappij - bij hen niet van de aanvang van hun radicale optreden af aanwezig is.

Het is veeleer zo, dat "anarcho-communistische" ideologen - men denke aan het optreden van de SDS onder leiding van Dutschke, Wolff en Lefèvre in West-Duitsland, aan de activiteiten van Cohn-Bendit in Frankrijk en "last but not least" aan het ageren van verschillende van deze lieden in ons eigen land (vgl. MO no. 3-1968) - de onder de studenten bestaande ontevredenheid hebben aangegrepen om ze te mobiliseren achter een door hen ontworpen politiek concept.

Daarbij was het hun in feite onverschillig, of de kritiek der studenten nu misstanden aan de universiteit, het bestaan van de NAVO, Vietnam, of de "Notstandsgesetze" gold: alle kritiek werd door deze

ideologen gebundeld tot kritiek op de Westerse democratische staats- en maatschappijvorm, wil men: op de kapitalistische welvaartsstaat.

De geschiedenis van de SDS in West-Duitsland is wat dit betreft bepaald verhelderend.*)

Interessant is verder, dat men in de geschriften van deze ideologen (met name in die van Rudi Dutschke en van zijn geestelijke vader Herbert Marcuse, Amerikaans hoogleraar van Duitse afkomst) duidelijk dezelfde beginselen terug vindt, die aan de rond 1960 in de Verenigde Staten geboren en vandaar naar Europa overgewaaid "New Left"-beweging (vgl. MO no. 12 - 1965) ten grondslag lagen: de door bureaucratie en gezapigheid verlamde welvaartsstaat is voor geen enkel ideaal meer in beweging te krijgen; zelfs de arbeidersbeweging is - zoals "Provo" het eens uitdrukte - "ingedommeld achter de televisietoestellen"; alleen langs de weg van "directe actie", onafhankelijk van alle kanalen der "representatieve democratie" (het parlement!), is nog politieke invloed uit te oefenen en zijn nog sociale veranderingen te bewerkstelligen.

Herbert Marcuse geeft trouwens zelf toe, dat zijn theorie der maatschappij-kritiek in dit onbehagen, in dit verzet zijn empirische bodem vond. **)

Rudi Dutschke maakt hiervan op zijn beurt gewag als hij - verwijzend naar een dit jaar verschenen opstel van Marcuse in "Kritik der reinen Toleranz" - opmerkt, dat Marcuse "unser Unbehagen über die Permanenz der Diskussion, die keine praktische Konsequenzen hatte" tot uitdrukking bracht.

Mèt Marcuse is Dutschke overigens van mening, dat de traditionele protestbeweging - een binnen de "status quo" inpasbare, d.w.z. door de heersende klasse aanvaarde vorm van oppositie - geen uitweg uit de maatschappelijke impasse, uit het labyrint van de totalitaire welvaartsstaat, biedt: niet in de richting van "abstrakt-moralische Proteste", maar in die van "Einzelaktionen anarchistisch-subversiver

*) Vgl.: "Die politische Konzeption des Sozialistische Deutschen Studentenbundes", door dr. René Ahlberg; 1968, uitgave "Bundeszentrale für politische Bildung", Bonn.

**) Herbert Marcuse: "Der eindimensionale Mensch" - 1964

Art und konkreten Massenaktionen" moet die worden gezocht.*)

Is de terughoudendheid van de communisten - èn in Frankrijk, èn in Duitsland, èn in Nederland - tegenover deze anarcho-communistische aanpak al te begrijpen, met name is dit ook het geval, waar de ideologen in kwestie zich niet de arbeidersbeweging als motor voor de revolutie denken, maar de revolutionaire intelligentsia, al geeft Marcuse toe, dat deze natuurlijk niet alléén de revolutie kan realiseren.

De recepten voor de revolutie van hem en de zijnen werden ongetwijfeld uitgeschreven door Mao en Castro: dit steken zij dan ook niet onder stoelen of banken.

Bijzondere kenmerken: een grote dosis anti-Amerikanisme en enthousiasme voor de "Derde Wereld".

Activiteit in Nederland

Ongetwijfeld mede als gevolg van de jongste studentenrellen in Frankrijk en West-Duitsland, hebben gelijkgezinden in Nederland getracht om ook hier een dergelijke situatie te doen ontstaan. Daarbij kwam het hun goed van pas, dat de Nederlandse Studentenraad (NSR) sinds 30 april 1968 definitief een bestuur heeft, dat vrijwel geheel uit leden van de Studentenvakbeweging (SVB) bestaat: negen van de 10 bestuurders; bovendien is een van die negen communist. Geven de SVB-leiders richting aan de activiteiten van een deel van hun leden (landelijk telt de SVB 2100 leden), het NSR- (lees SVB/)bestuur doet hetzelfde ten aanzien van de 70.000 à 80.000 studenten, die in de Raad van Vijftig (NSR) vertegenwoordigd zijn.

Uit de situatie, zoals die zich tot nu toe ontwikkeld heeft, valt enerzijds af te leiden dat de grote massa der studenten h.t.l. niet bereid is gebleken om tot gelijksoortige acties als in Frankrijk over te gaan. Anderzijds lijkt het er op, dat ook andere progressief georganiseerde studenten (gedacht wordt aan Stud'75) wel accoord willen gaan met datgene wat de SVB ten aanzien van de herstructuering van het wetenschappelijk en hoger onderwijs voorstaat. Zij lopen daar-

*) aldus Dutschke op 21 februari in Amsterdam.

bij evenwel het gevaar - overigens zonder dat zelf te willen of te weten - op deze wijze medewerking te verlenen aan de politieke activiteiten van de SVB, die voor een buitenstaander moeilijk te onderscheiden zijn van die voor onderwijshervormingen.

In verband hiermee is vooral ook het toenemen van de contacten met het buitenland, speciaal gedurende de afgelopen maand, opmerkelijk. Dat begon op 11 mei, toen in West-Duitsland een grote demonstratie werd gehouden gericht tegen de zgn. "Notstandsgesetze". Het bestuur van de NSR organiseerde met bussen een tocht naar Bonn, om Nederlandse studenten mee te laten demonstreren met de Duitse studentenorganisaties. De Nederlanders werden echter voor het grootste deel bij de grens aangehouden en teruggezonden.

Enigen van hen, onder wie de bekende Maarten Abeln, slaagden er toch in om Bonn te bereiken.

Op 10 mei werd aangekondigd, dat Karl-Dietrich Wolff, uit Frankfurt a.d. Main, op 22 mei d.a.v., samen met de Italiaanse studentenleider Luca Codignola, naar Amsterdam zou komen om informatie te geven over de studentenacties in Duitsland en om op te roepen ook in Nederland het protest te mobiliseren. Wolff is landelijk voorzitter van de Socialistische Duitse Studentenbond (SDS) en behoort tot de anarchistische groep in deze organisatie. De bijeenkomst werd georganiseerd door de democratisch-socialistische studentenorganisatie "Politeia" en het blad "De Rode Tribune" van het Marxistisch-Leninistisch Centrum Nederland (MLCN). Naderhand werd nog bekend, dat ook de Cineclub Amsterdam mede-organisator was. Het was n.l. de bedoeling een film te vertonen van de recente studentenrellen in Italië, die niet in het openbaar vertoond mocht worden. De bijeenkomst vond plaats in het Capitol theater in Amsterdam, waar deze Cineclub steeds haar voorstellingen organiseert.

De Cineclub stelt zich ten doel om documentair gerichte films, die op grond van hun strekking of van de aard van het onderwerp niet in normale roulatie worden gebracht, of zelfs voor openbare vertoning worden verboden, aan bij de club ingeschrevenen te vertonen. In deze club zitten ook vooraanstaande SVB'ers.

Op 17 mei (zie ook hoofdstuk III) belegde de communistisch georiënteerde studentenvereniging "Perikles", eveneens in Amsterdam,

een openbare bijeenkomst gewijd aan de studentenacties in West-Duitsland en Frankrijk. Daar voerde een andere SDS-bestuurder, Wolfgang Lefèvre, eveneens anarchistisch georiënteerd, het woord.

Inmiddels had het NSR-bestuur zich laten informeren over de achtergrond van de situatie in Frankrijk. Op basis hiervan en van de verdere ontwikkelingen, aldus werd medegedeeld, zou onderzocht worden, welke activiteiten naar aanleiding hiervan in Nederland ontplooid zouden kunnen worden, gezien ook de parallellen v.w.b. de nagestreefde onderwijshervormingen.

Het is niet uitgesloten dat deze achtergrondskennis o.a. verstrekt werd door de Nijmeegse studente Anneke Nolet, secretaresse van het NSR-bestuur, de enige die geen lid is van de SVB. Zij was omstreeks 12 mei in de Franse hoofdstad en schreef daarover in "De Nieuwe Linie" van 18 mei j.l. Ook andere Nederlandse studenten bezochten recentelijk Parijs, zoals bijvoorbeeld Paul Brill, oud-landelijk bestuurder van de SVB en Herman Hoeneveld, die enige jaren geleden een belangrijke plaats in de Socialistische Jeugd (SJ) innam.

Kort voor 22 mei werd bekend, dat op de bijeenkomst van die dag in Amsterdam ook de Franse studentenleider Daniel Cohn-Bendit zou spreken. Deze, in 1945 uit Joodse ouders in Frankrijk geboren jonge Duitser, die filosofie en sociologie studeert in Parijs, speelde een belangrijke rol bij de studentenrellen in die stad. Hij is een der oprichters van de zgn. 22 maart-beweging, die haar naam ontleent aan het bezetten van de gebouwen van de universiteit van Nanterre in de nacht van 22 op 23 maart. Dat was het begin van de huidige moeilijkheden met studenten in Frankrijk. Cohn-Bendit, aan wie de toegang tot België ontzegd werd, noemt zich anarcho-communist en is een geestverwant van Rudi Dutschke en de andere huidige SDS-leiders.

De indruk bestaat, dat de bijeenkomst van 22 mei een mislukking is geweest. De drie aanwezige buitenlanders hielden gezapige redevoeringen. Een poging om de aanwezigen desondanks de straat op te krijgen en Carré - net als het Odéontheater in Parijs - door studenten te laten bezetten, had geen succes. Wel werd besloten om in de aula van de universiteit van Amsterdam (met toestemming overigens van de rector-magnificus) te gaan discussiëren over universitaire problemen.

Ook een andere kwestie ontnam aan de SVB-prominenten het revolutionaire élan. Op 21 mei j.l. werd n.l. bij de Amsterdamse bedrijven een door de SVB en de SJ ondertekend pamflet verspreid, waarin de arbeiders werden opgeroepen zich solidair te verklaren met de studenten en deel te nemen aan een op 22 mei (gelijktijdig met de vergadering in het Capitol-theater) bij de Vrije Universiteit in Buitenveldert te houden bijeenkomst. Deze zou gericht zijn tegen de ontslagen van student-assistenten aan deze universiteit. In het pamflet werd medegedeeld, dat zij ontslagen zouden worden als gevolg van de bezuinigingspolitiek van de regering en dat diezelfde politiek in de bedrijven leidde tot werkloosheid onder de bouwvakkers, de textielarbeiders, de metaalarbeiders enz.

Nog afgezien van het feit, dat de arbeiders geen gehoor aan de oproep gaven, wijzigden zich inmiddels ook de omstandigheden. Diezelfde dag werd namens de universiteit immers medegedeeld, dat de ontslagen van de student-assistenten niet zouden doorgaan.

Ook een "bezetting" van de universiteitsbibliotheek op 29 mei en een beleg van het gebouw van de Academische Raad op 31 mei j.l., leverden ongetwijfeld niet datgene op wat de organisatoren zich ervan hadden voorgesteld. Afgewacht dient te worden wat er terecht komt van de protestactie, waartoe de SVB op zijn landelijk congres, op 23, 24 en 25 mei j.l. in Nijmegen gehouden, besloot. De SVB wil pogen in elke faculteit bijeenkomsten te beleggen, waar studenten en docenten de gelegenheid krijgen te kiezen voor een nieuwe universitaire structuur. Uit deze vergaderingen zal op 21 juni a.s. in Utrecht een massameeting resulteren, waar de leden van de Academische Raad om verantwoording zal worden verzocht. Op 22 juni zou deze raad over het rapport Maris inzake de herstructurering van het hoger onderwijs beslissen. Korte tijd nadat dit rapport was gepubliceerd deed de SVB een tegenrapport het licht zien onder de titel "Universiteit en Onderneming". Aangezien - naar het oordeel van de SVB - in het rapport Maris ook de bevoegdheden van de professoren worden beperkt, hoopt de SVB ook van hen, overeenkomstig de situatie in Frankrijk, steun te verkrijgen.

Inmiddels is de SVB er in geslaagd de NSR aan de minister van onderwijs te doen verzoeken alsnog in te stemmen met een openbaar debat tussen vertegenwoordigers van de regering en de studenten.

Zoals bekend, nodigde minister Veringa de NSR uit voor een besloten gesprek met vertegenwoordigers uit de studentenwereld. De studenten willen nu echter een voor iedere student toegankelijk openbaar debat. Een door Stud'75 (de vroegere Progressieve Studenten Organisatie - PSO) op de NSR-vergadering van 1 juni j.l. in Utrecht daartoe ingediende motie, werd aangenomen.

Het zou interessant zijn te weten of de SVB ook afgevaardigden stuurt naar het op 4 en 5 juni in Denemarken te houden congres over de "strategie" voor de revolutie in Europa. Daaraan zou door ca 300 studenten worden deelgenomen. Onder hen zouden zich studentenleiders uit Parijs, Rome en Berlijn bevinden. Volgens de organisatoren (w.o. de Deense socialistische studentenorganisatie) zou deze bijeenkomst een congres van nog groter allure moeten voorbereiden, dat zal lijken op de conferentie van Havana, de Latijns-Amerikaanse Solidariteitsconferentie, die in augustus 1967 plaatsvond.

Comité van solidariteit met Cuba

Zonder dat daaraan veel aandacht is besteed door de Nederlandse dagbladers, is in april 1968 in Amsterdam de oprichting bekend gemaakt van een "Comité van solidariteit met Cuba".

De leden van het comité stellen zich ten doel ten behoeve van Cuba geld in te zamelen voor de aanschaf van medicamenten en van handboeken en tijdschriften op medisch en technisch gebied. Voorts willen Nederlandse deskundigen interesseren in het verlenen van bijstand op agrarisch terrein.

Het comité bestaat uit: schrijver Harry Mulisch (voorzitter), journalist drs Wouter Gortzak (secretaris-penningmeester), schaakmeester Jan Hein Donner, journalist Han Lammers, componist Peter Schat, journalist Theo Stibbe, econoom prof. Louis Zimmerman.*)

*) Gortzak en Lammers zijn lid van de redactie van "De Groene Amsterdammer" (onafhankelijk links weekblad). Gortzak is oud-lid van de Communistische Partij Nederland en oud-lid van de voormalige Socialistische Werkerspartij. Lammers is een der aanvoerders van de groepering "Nieuw Links" in de Partij van de Arbeid. Stibbe schrijft als "free lance" journalist voor "Vrij Nederland" (links-socialistisch weekblad).

Met de oprichting van dit solidariteits- of vriendschapscomité is een reeds lang gekoesterd plan verwezenlijkt. In 1965 werd hierover al gesproken in de kring van de in 1961 opgerichte Werkgroep Informatie Cuba. Deze werkgroep stelt zich ten doel, door de uitgave van een bulletin, informatie over Cuba te verschaffen en vindt haar aanhangers voornamelijk onder trotskisten, links-socialisten en pacifisten.

Tot nog toe stond aan de uitvoering van het plan in de weg, dat Cubaanse relaties van de werkgroep weinig of niets voelden voor een Nederlands-Cubaanse vriendschapsvereniging waar de CPN buiten zou staan, terwijl noch de leiding van de werkgroep, noch de leiding van de CPN waren te vinden voor onderlinge samenwerking.

Tegen samenwerking van de Werkgroep Informatie Cuba met het thans gevormd comité lijken voorshands evenwel géén bezwaren te bestaan.

De leden van het nieuwe "Comité van solidariteit met Cuba" hebben - met uitzondering van Donner en Stibbe - in januari 1968 deelgenomen aan een door 400-500 gedelegeerden uit 70 landen bezocht "cultureel" congres in Havana. Dit congres kan worden beschouwd als een poging van Cuba het isolement te doorbreken, waarin het land op het Amerikaanse continent zou zijn geraakt door de politiek van de Verenigde Staten. De organisatoren gingen er bij de opzet van het congres vanuit, dat bij wetenschapsmensen, technici en intellectuelen in het algemeen kan worden geappelleerd aan een toenemende veront- rusting over de culturele beïnvloeding door de Verenigde Staten van de onderontwikkelde landen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika.

De leden van de Nederlandse delegatie keerden over het algemeen vrij enthousiast van het congres terug. "...Cuba een dictatuur? Waanzin! Het is een socialistische volksdemocratie," vond Han Lammers. Harry Mulisch legde er de nadruk op, dat Cuba, in economisch opzicht "gewurgd" door de Verenigde Staten, vooral behoefte heeft aan de "goodwill" van de publieke opinie buiten en in de Verenigde Staten.

Wouter Gortzak stelde in een artikel, gepubliceerd in "De Groene" van 16 maart, het geloof in de schepping van "een nieuwe mens", waarmee hij in Cuba werd geconfronteerd, centraal.

"De nieuwe mens", schrijft Gortzak, "waarvan men op Cuba hart en mond zozeer vol heeft, vertegenwoordigt een oud-socialistisch

ideaal." In de Sowjet-Unie en de Oosteuropese landen is dit geloof in de mens "die geeft naar bekwaamheid en ontvangt naar behoefte" volgens Gortzak steeds meer op de achtergrond geraakt.

"Hoe sceptisch de meestal wat vermoeide en telcourgestelde Westeuropiaan.... aanvankelijk ook tegenover het Cubaanse vooruitgangsoptimisme staat", aldus Gortzak, "het is hem bij een contact van enige duur onmogelijk om niet gefascineerd te raken door het onverhuld-krachtige geloof in de mens en zijn mogelijkheden, dat Fidel Castro en de zijnen bezielt. Het Cubaanse optimisme is vooral zo aangrijpend, omdat het in zo flagrante strijd lijkt met Cuba's werkelijkheid van alledag."

Prof. Zimmerman sprak ter gelegenheid van de oprichting van het "comité van solidariteit met Cuba" de verwachting uit, dat vooral onder studenten belangstelling zal bestaan voor de activiteiten daarvan. Hij baseerde deze verwachting op het feit, dat van de 6000 Groningse studenten ruim 1300 op 28 maart een door de Studentenvakbeweging in Groningen belegde forum-bijeenkomst over Cuba bijwoonden.

Ook zonder van dit laatste op de hoogte te zijn kan men deze verwachting wel delen: in de radicale studentenkringen van vandaag treedt nu eenmaal veel sympathie aan de dag - nog gevoed door theoretici als Marcuse, Regis Debray en Dutschke - voor Cuba en de Derde Wereld.

Internationaal anarchistisch congres

Op 1, 2 en 3 juni werd in de jeugdherberg "De Meerpaal" te Dordrecht het derde Europese congres voor anarchistische jongeren gehouden. Het eerste congres vond in 1966 te Parijs plaats, terwijl het tweede tijdens de kerstdagen van datzelfde jaar te Carrara in Italië werd gehouden. Laatstgenoemd congres werd door 40 personen bijgewoond, onder wie 3 Nederlandse provo's.

Jonge anarchisten uit verschillende Europese landen ontmoetten elkaar te Dordrecht, om hun standpunten en posities te bespreken, alsmede de mogelijkheden van samenwerking.

Ook voor Nederlandse jongeren bleek deelname mogelijk. Zij, die zijn aangesloten bij de anarchistische "Federatie van Vrije Socialistten" (FVS) konden zich opgeven bij het landelijk secretariaat van hun organisatie, terwijl abonnees op het anarchistische maandblad

"De Vrije", dat geen groepsverband kent, zich bij de administratie van dit blad dienden te melden.

Hoewel er aanvankelijk rekening mee werd gehouden, dat het congres door de "1 mei-groep" zou worden georganiseerd, is thans gebleken, dat dit niet het geval was. Voorzover bekend bestond de voorbereidingscommissie, waarvan de juiste samenstelling tot nu toe niet bekend werd, uit enkele personen, behorende tot de groep rond het blad "De Vrije", mogelijk aangevuld met enkele FVS-activisten. Het is nog niet bekend of ook een delegatie van de Spaanse anarchistische vereniging "Federación Iberica de Juventudes Libertarias" (FIJL) aan het congres heeft deelgenomen. De door de in maart j.l. gepleegde bomaanslagen berucht geworden "1 mei-groep" bestaat, zoals men zich zal herinneren, uit aanhangers van laatstgenoemde organisatie (vgl. MO 3-1968).

In een artikel in "De Vrije", gewijd aan de "1 mei-groep", schreef de bekende anarchist Rudolf Ides, alias Arthur Mendes-Georges onlangs, dat in verband met de bomaanslagen terecht de naam van deze "1 mei-groep" werd genoemd, maar dat daarnaast ook enige twijfelachtige figuren waren opgedoken met bijzonder gechargeerde verhalen. Figuren als de heer "B" van "Het Vrije Volk" en de interview-gever van de VARA noemde hij huiskamer-revolutionairen, die pogen over de rug van anderen het aureool van revolutionaire geweldenaar te verwerven. Enkele dagen nadat dit artikel in "De Vrije" was verschenen werd door de Haagse recherche Armand Perrenet gearresteerd, die bekende zowel voor het interview in "Het Vrije Volk" als voor dat van de VARA verantwoordelijk te zijn. Perrenet (inmiddels weer vrijgelaten) kreeg eerder plaatselijke bekendheid door zijn werk als artistiek medewerker aan manifestaties van de stichting "Laat honderd bloemen bloeien" en als redacteur van het maandblad "Iets", dat i.v.m. zijn somtijds pornografische inhoud bij de zedenpolitie in een kwaad daglicht staat.

Hoewel het niet onmogelijk is, dat de "1 mei-groep" inderdaad géén relaties met Perrenet heeft onderhouden, moet aan de andere kant grootspraak van Ides v.w.b. zijn bekendheid met de rol van de "1 mei-groep" in deze affaire evenmin uitgesloten worden geacht. Dit neemt niet weg, dat Ides de volledige tekst publiceerde van twee brieven, afkomstig van de "1 mei-groep", welke nog niet eerder aan

de openbaarheid zouden zijn prijsgeven. Verder schrijft hij, dat in een bij deze brieven gevoegde verklaring wordt gesteld, dat de in Den Haag en Londen gepleegde aanslagen een psychologisch karakter hadden.

Het doel van de activiteiten zou tweeledig zijn geweest:

- a) door tussenkomst van de persagentschappen bekendheid te geven aan de eisen, die aan de acties ten grondslag lagen;
- b) duidelijk te maken, dat de "eskalatie van terreur" onder leiding van de VS wel een "kontra-eskalatie" van de revolte moet uitlokken.

Hoewel een der door Ides gepubliceerde brieven op 5 maart j.l. reeds volledig in de "Times" werd afgedrukt, lijkt het er inderdaad op, dat hij de tekst van beide brieven en de verklaring van een insider uit de kring van de FIJL/"1 mei-groep" heeft gekregen. De tweede brief werd n.l. voor zover bekend inderdaad niet eerder gepubliceerd, terwijl omtrent bedoelde bijgevoegde verklaring tot nu toe evenmin iets bekend was. Dat de groep rond het blad "De Vrije" reeds lange tijd in contact stond met de FIJL was overigens wel bekend.

Vervalsing van "The Northlander"

Voordat op 27 april j.l. in Delft de Willem de Zwijgerherdenking plaatsvond, werd door verschillende redacties van Nederlandse periodieken een extra-nummer van het door de rassistische "Northern League" uitgegeven en door de oud-NSB-er Jan Kruls geredigeerde orgaan "The Northlander" ontvangen.

Dat de extra editie van "The Northlander" opriep tot bijwoning van de Willem de Zwijgerherdenking was niet verrassend. Méér aandacht trok - vanwege de provocatieve bewoordingen - de zinsnede, waarin werd gesteld, dat "now the resistance of the Nordic Folks is growing, the so-called 'Dr' Martin Luther King, that black communist rebel leader, deserved what happened to him".

Kruls, terzake door de "Haagse Post" - een van de geadresseerden - om commentaar gevraagd, antwoordde helemaal geen extra nummer van "The Northlander" gemaakt te hebben. Hij vond de stijl vrij goed nabootst, maar noemde de passage over King een zeer gevaarlijke provocatie, die hem aanleiding gaf de politie in de zaak te mengen.

Verkeerde "De Haagse Post" dus kennelijk in onzekerheid omtrent de authenticiteit van het genoemde extra-nummer van "The Northlander", "Vrij Nederland" van 4 mei j.l. stelde in een artikel, dat hoogstwaarschijnlijk afkomstig is van de hand van Martin van Amerongen, reeds positief, dat het hier een "practical joke" betrof; wat vreemd, als men bedenkt dat dit extra nummer ook door ingewijden nauwelijks of niet van echt te onderscheiden was.

De journalist Martin van Amerongen - blijkens zijn artikelen een specialist op het gebied van extreem-rechtse organisaties - had blijkbaar een fijne neus gehad.

Ondanks zijn beweringen deed Kruls overigens nog steeds geen aangifte van de gepleegde falsificatie. Zou hij het er dan toch mee eens zijn geweest?

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
* 1 juni 1968	Internat.dag voor het kind.		Wereldfed.v.Dem. Jeugd (WFDJ).
*+ 1 juni 1968	Conf.v.solidariteit met de Portugese kol., Zuid-vest-Afrika en Z-Afrika.	Conakry	Wereldvredesraad (WVR).
1 t/m 3 juni 1968	3e Europees Congres v. anarchistische jongeren.	Dordrecht	Anarchistische jongeren.
1 t/m 3 juni 1968	Pinkstertocht.	APCENT	Alg.Wed.Jeugd Verbond (ANJV).
* 5-6 juni 1968	IIIe Bijeenkomst Berlijnse Conferentie.	O.Berlijn	Berlijnse Conferentie etc.
* 6-8 juni 1968	Presidium bijeenkomst.	Nicosia	Wereldvredesraad (WVR).
* 8 en 9 juni 1968	Conferentie over Europese Veiligheid en erkenning van de DDR.	Helsinki	DDR Liga für Völkerfreundschaft.
+ 7-13 juli 1968	Conf.over de plaats v.d. vrouw in het econ., soc., cult.en pol.leven.	Santiago	Intern.Dem.Vrouwenfederatie (IDVF).
* 15-21 juli 1968	Seminar over de Verdediging van de rechten van de vrouw.	Mexico City	Int.Democ.Vrouwen Fed. (IDVF).
28 juli - 1 aug. 1968	Congres Lat-Am.Journalisten.	Havana	Intern.Org.v. Journalisten (IOJ).
28 juli - 6 aug. 1968	9e Wereldjeugdfestival.	Sofia	Wereldfed.v.Dem. Jeugd (WFDJ) en Intern.Unie van Studenten (IUS).
medio aug. 1968	Wereldcongres synd.stud.org. in Westeuropa.	Turijn	Synd.studentenorganisaties.
zomer 1968	Bijeenkomst van jeugd uit NAVO- en Warschaupactlanden.	Helsinki	Wereldfed.v.Dem. Jeugd (WFDJ).
1e week van sept. 1968	Internationaal congres.	Carrara (Italië)	Anarchisten.
+ half sept. 1968	Internat.Colloquium van Europese en Amerikaanse Juristen.	l'Abbaye de Royaumont	Int.Verb.v.Dem. Juristen (IVDJ).
sept. 1968	Algemene Vergadering WFWW.	Helsinki	Wereldfed.v.Wetenschappelijke Werkers (WFWW).
18-21 sept. 1968	5e Medische Congres FIR.	Warschau	Internat.Federatie van Verzetsstrijders (FIR).

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
22-27 sept. 1968	3e Int.meeting BITEJ.	Praag	Bureau voor Internationaal Toerisme en Jeugd. (IFDJ).
* 25-29 sept. 1968	9e Algemene Conferentie.	Saint Cergue (Zwitserland)	Wereldfed. Wetenschapp. Werkers (WFJW).
najaar 1968	Invalidentocht.	?	L.O.I.T.
24-28 nov. 1968	Vie Wereldcongres over "De rol van de vrouw in de wereld van vandaag".	Helsinki	Internat. Democ. Vrouwen Federatie (IDVF).
nov.-dec. 1968	Int.Conf.van CP-en.	Moskou	Communistische Partijen.
eind 1968	Symposium Europ.Veiligheid.	Praag	Czech.Comm.of the Defender of Peace (CCDP).
herfst of dec. 1968	Conf. over Europese Veiligheid.	?	Wereldvredeeraad (WVR).
dec. 1968	Intern.studentencongres (analoog aan Vietnammanifestatie in W-Berlijn in febr.1968).	?	Europese syndicalistische studentenorganisaties.

* nieuw, c.q. aangevuld.